

انطباق واجی وامواژه‌های زبان فارسی

عالیه کرد زعفرانلو کامبوزیا

عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس

سرخارسادات هاشمی

دانش، مویخته و تری ران شناسی دانشگاه تربیت مدرس

تجرب

تهران ۱۳۹۷

~~5~~

لواسان: خیابان معلم، شماره ۳۷ (تلفن: ۸۲۷۸ ۲۶۵)

عاليه کرد زعفرانلو کامبوزيا، افتخار سادات هاشمي

شمارگان: ۳۰۰

طراحی جلد: یاشا دارابی

چاپ و صحافی: پردیس دانش

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ و مخصوص کتاب بهار است

(ketabebaharpub94@gmail.com, @ Ketabe_Bahar, 0912 122 6008) کتاب بهار

مرکز یخش: پیام امروز (۶۶۴۸۶۵۳۵)

فهرست

بیش گفتار	نه
فصل اول: آشنایی با کدبان	۱
۱.۱ مقدمه	۱
۲.۱ وام‌گیری زبانی و زبان فارسی	۲
۳.۱ روش کار	۲
۴.۱ آشنایی با اصطلاحات پُرکاربرد در سب	۵
فصل دوم: آشنایی با نظریه بهینگی	۱۱
۱.۲ مقدمه	۱۱
۲.۲ درون‌داد و برون‌داد	۱۲
۳.۲ زایشگر و گزینه‌ها	۱۲
۴.۲ ارزیاب	۱۳
۵.۲ محدودیت‌ها	۱۳
۶.۲ نظریه فهرست و واژگان	۱۵
۷.۲ بهینگی و برون‌داد	۱۵
۸.۲ تابلو بهینگی	۱۷
۹.۲ انواع تحلیل	۱۸
۱۰.۲ انواع سلسله‌مراتب	۲۰
۱۱.۲ فرضیه غنای پایه	۲۰
۱۲.۲ نحوه دسترسی محدودیت‌های پایایی و نشاننداری به درون‌داد و برون‌داد	۲۱
۱۳.۲ هم‌نویسی	۲۱
۱۴.۲ جایگشت	۲۳
۱۵.۲ رده‌شناسی فاکتوریل یا کوپسن	۲۴
۱۶.۲ رده‌شناسی فاکتوریل	۲۴

۲۵	۱۷.۲ قضیه هجای بهینه
۲۷	۱۸.۲ گوناگونی آزاد
۲۹	۱۹.۲ ضرورت ظهور بی‌نشان
۳۱	فصل سوم: آشنایی با نظام آوایی زبان‌ها
۳۱	۱.۳ مقدمه
۳۱	۲.۳ نظام آوایی زبان فارسی
۳۳	۳.۳ نظام آوایی زبان عربی
۳۴	۴.۳ نظام آوایی زبان ترکی
۳۶	۵.۳ نظام آوایی زبان فرانسه
۳۷	۶.۳ نظام آوایی زبان روسی
۳۹	فصل چهارم: تحلیل داده‌ها
۳۹	۱.۴ مقدمه
۳۹	۲.۴ انطباق وام‌واژه‌های زبان عربی
۷۴	۳.۴ انطباق وام‌واژه‌های زبان ترکی
۸۹	۴.۴ انطباق وام‌واژه‌های زبان فرانسه
۱۱۷	۵.۴ انطباق وام‌واژه‌های زبان روسی
۱۲۹	فصل پنجم: یافته‌ها
۱۲۹	۱.۵ مقدمه
۱۲۹	۲.۵ فرایندهای واجی مؤثر در انطباق وام‌واژه‌ها
۱۲۹	۳.۵ فرایند جایگزینی
۱۳۳	۴.۵ فرایند حذف
۱۳۵	۵.۵ فرایند درج
۱۳۶	۶.۵ هماهنگی واکهای
۱۳۸	۷.۵ نظام آوایی زبان فارسی و واکه مرکب
۱۳۸	۸.۵ نظام آوایی زبان فارسی و همخوان‌های دارای تولید دومین
۱۴۱	منابع
۱۴۷	واژه‌نامه فارسی - انگلیسی
۱۴۹	واژه‌نامه انگلیسی - فارسی
۱۵۱	پیوست

پیش گفتار

قرض گیری روندی است که طی آن یک زبان یا گویش برخی از عناصر زبانی را از زبان یا گویش دیگر می گیرد و در خود جای می دهد. اینجا که واژه هایی ثبات ترین بخش هر زبان است، معمول ترین نوع تبادل میان زبان ها محسوب می شوند. یک واقعیت مهم درباره قرض گیری آن است که واژه های قرضی، با نظام واجی (یا صوتی) زبان قرض گیرنده همگونی یا منطبق می شوند. انطباق وام واژه ها مدت هاست توجه آواشناسان را به خود جلب کرده است. در این کتاب به گونه ای رفتار نظام آوایی زبان فارسی در انطباق وام واژه های چهار زبان عربی، ترکی، فرانسه و روسیه مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرد. تحلیل ها در چارچوب نظریه بهینگی پرینس و اسمولنسکی (۲۰۰۳) ارائه شده و در آوانگاری داده ها از الفبای آوانگار بین المللی (IPA) استفاده شده است. تحلیل های بهینگی این کتاب تمامی فرایندهای واجی رخ داده در هر تابلو به منظور دستیابی به برون داد بهینه را به طور کامل معرفی می کند. هدف به معرفی و تحلیل یک فرایند واجی نمی پردازد. این اثر، حاصل نتایج به دست آمده از رساله دکتری انتشارات هاشمی به راهنمایی دکتر عالیہ کرد زعفرانلو کامبوزیا و مشاوره دکتر فردوس آفاگل زاده و دکتر ارمان کلانم است که در دانشگاه تربیت مدرس از آن دفاع شده است.

شایسته است از دکتر مریلا احمدی و دکتر آبتین گلکار، اعضای هیئت علمی گروه زبان روسی دانشگاه تربیت مدرس، به دلیل راهنمایی هایشان در شناخت خط روسی و تلفظ صحیح وام واژه های روسی، قدردانی نمایم. همچنین از دکتر گلناز مدرسی، عضو هیئت علمی گروه زبان شناسی دانشگاه علامه طباطبائی، که در داوری رساله نظرات ارزشمندی را برای بهتر شدن تحلیل ها ارائه کردند و دکتر رحمتی، عضو هیئت علمی گروه فرانسه دانشگاه تربیت مدرس و دکتر عامری عضو هیئت علمی گروه زبان شناسی دانشگاه تربیت مدرس که ما را در ارائه بهتر تحلیل ها و آوانگاری وام واژه های فرانسه و عربی یاری رساندند سپاسگزاری نمایم. همچنین از جناب آقای احمد خندان، مدیر انتشارات کتاب بهار، به دلیل نگاه علمی و استقبالشان در

چاپ کتاب تقدیر و تشکر می‌کنیم. بی‌شک این کتاب عاری از خطا و کاستی نیست و نویسندگان خود را مسئول آن می‌دانند و مشتاقانه پیشنهادها و نظرات صاحب‌نظران ارجمند در حوزه زبان‌شناسی و واج‌شناسی را می‌پذیرند.

عالیه کرد زعفرانلو کامبوزیا

افتخارسادات هاشمی

eftekhsadathashemi@gmail.com

تابستان ۱۳۹۶